

Sygn. akt: I C 560/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 września 2020r.

Sąd Rejonowy w Gdyni I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia Małgorzata Żelewska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 25 września 2020r. w G.

sprawy z powództwa **W. J.**

przeciwko **Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo – Kredytowej im. F. S. z siedzibą w G.**

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej im. F. S. z siedzibą w G. na rzecz powoda W. J. kwotę 5.981,85 zł (pięć tysięcy dziewięćset osiemdziesiąt jeden złotych i osiemdziesiąt pięć groszy) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 3 lipca 2012r. do dnia zapłaty,
2. oddala powództwo w pozostałym zakresie;
3. zasądza od powoda W. J. na rzecz pozwanego Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej im. F. S. z siedzibą w G. kwotę 318,14 zł (trzysta osiemnaście złotych i czternaście groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygnatura akt: I C 560/19

UZASADNIENIE

Powód W. J. reprezentowany przez kuratora A. J. wniósł pozew przeciwko Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo – Kredytowej im. F. S. z siedzibą w G. domagając się ostatecznie od pozwanego zapłaty kwoty 8.962,13 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 3 lipca 2012r. do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, że prawomocnym wyrokiem w sprawie I C 268/15 Sąd Rejonowy w Gdyni unieważnił umowę kredytową nr (...). W związku z powyższym powód domaga się zwrotu uiszczonych przez siebie na poczet ww. umowy należności obejmujących: kwotę 3.486,88 zł, stanowiącą różnicę pomiędzy sumą dokonanych wpłat (37.486,88 zł) a kapitałem pożyczki (34.000 zł), kwotę 251,25 zł tytułem kosztów monitów, kwotę 20 zł tytułem opłaty przygotowawczej, kwotę 2.720 zł tytułem prowizji za udzielenie pożyczki, a także kwotę 2.484 zł tytułem składki ubezpieczeniowej.

(pозew k. 3-5, pismo procesowe powoda z dnia 27 grudnia 2019r. k. 124-126)

W dniu 20 lutego 2019r. w sprawie o sygnaturze I Nc 335/19 Sąd Rejonowy w Ostrowcu Świętokrzyskim wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym.

(nakaz zapłaty k. 22)

Pozwany wniósł sprzeciw od nakazu zapłaty, zaskarżając go w części tj. ponad kwotę 3.388,15 zł i wnosząc o oddalenie powództwa ponad tę wartość. Pozwany uznał powództwo co do kwoty 3.388,15 zł, przyznając, że do zwrotu pozostaje kwota 648,15 zł z tytułu różnicy pomiędzy kwotą pożyczki a kwotą wpłaconą przez pozwanego, kwota 2.720 zł z tytułu

provizji oraz kwota 20 zł z tytułu opłaty przygotowawczej. Pozwany wskazał, że przy rozliczeniu wpłat bazował jedynie na dokumentach źródłowych.

Pozwany wskazał, że zabezpieczeniem pożyczki było przystąpienie do polisy ubezpieczeniowej Grupowego (...) Następstw Nieszczęśliwych Wypadków Atut, lecz przedmiotowa polisa jest odrębną umową zawartą pomiędzy powodem a osobą trzecią, a tym samym pozwany w tym zakresie nie posiada legitymacji biernej. Odbiorcą składki jest (...) z siedzibą w S., który jest odrębną osobą prawną.

(sprzeciw od nakazu zapłaty k. 26-28, pismo procesowe pozwanego z dnia 26 sierpnia 2019r. k. 102-106, pismo procesowe z dnia 2 grudnia 2019r. k. 119-120)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 3 lipca 2012r. powód W. J. zawarł z pozwaną Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo – Kredytową im. F. S. z siedzibą w G. umowę pożyczki konsumenckiej nr (...). Zgodnie z treścią umowy całkowita kwota kredytu wynosiła 34.000 zł (pkt 5). Pożyczkobiorca poniósł koszty związane z zawarciem umowy w postaci: opłaty przygotowawczej w kwocie 20 zł, a także prowizji z tytułu udzielenia pożyczki w kwocie 2.720 zł (pkt 19). Zgodnie z umową pożyczkobiorca był także zobowiązany do ponoszenia opłat za czynności windykacyjne, określonych w Tabeli, które na dzień zawarcia umowy wynosiły: monit sms – 1,50 zł; monit telefoniczny – 9,90 zł; wezwanie do zapłaty – 35 zł; opłata za czynności windykacji terenowej – 150 zł (pkt 22). Zabezpieczenie spłaty pożyczki stanowiło przystąpienie do umowy ubezpieczenia grupowego ATUT. Pożyczkobiorca był zobowiązany do uiszczenia na rzecz Kasy opłaty stanowiącej zwrot kosztów ubezpieczenia w całym okresie obowiązywania umowy. Opłata płatna była jednorazowo w dacie wypłaty pożyczki w kwocie 2.484 zł (pkt 24).

(dowód: umowa pożyczki nr (...) z dnia 3 lipca 2012r. k. 7-12, deklaracja zgody na przystąpienie do grupowego ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków ATUT k. 35)

Wyrokiem z dnia 28 lutego 2018r. wydanym w sprawie o sygnaturze akt I C 268/15 Sąd Rejonowy w Gdyni ustalił, że umowa pożyczki konsumenckiej nr (...) zawarta pomiędzy powodem W. J. a pozwaną Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo – Kredytową im. F. S. w G. w dniu 3 lipca 2012r. jest nieważna. Przedmiotowy wyrok jest prawomocny.

(dowód: wyrok Sądu Rejonowego w Gdyni z dnia 28 lutego 2018r. wraz z uzasadnieniem k. 13-14v)

Powód jest osobą ubezwłasnowolnioną częściowo. Postanowieniem z dnia 15 października 2013 roku Sąd Rejonowy w Ostrowcu Świętokrzyskim ustanowił A. J. kuratorem dla częściowo ubezwłasnowolnionego powoda W. J..

(dowód: zaświadczenie k. 6)

Powód W. J. wpłacił na poczet spłaty pożyczki łącznie kwotę 34.648,15 zł. Nadto, powód uiścił kwotę 109,70 zł z tytułu kosztów windykacji. Koszty opłaty przygotowawczej, prowizji i składki ubezpieczeniowej zostały opłacone przy zawarciu umowy.

(dowód: wyciąg operacji na koncie pożyczki w okresie od 3 lipca 2012r. do 13 marca 2019r. k. 36-51, zestawienie operacji z rachunku płatniczego IKS k. 52-69)

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w całości na podstawie dowodów z dokumentów przedłożonych przez strony niniejszego postępowania. Oceniając zebrany w niniejszej sprawie materiał dowodowy Sąd nie dopatrywał się żadnych podstaw do kwestionowania wiarygodności i mocy dowodowej dokumentów powołanych w ustaleniach stanu faktycznego. Podkreślić bowiem należy, iż żadna ze stron nie kwestionowała ich autentyczności, ani też nie zaprzeczyła, iż osoby podpisane pod tymi dokumentami nie złożyły oświadczeń w nich zawartych. Sąd także nie doszukał

się żadnych okoliczności mogących wzbudzać wątpliwości co do autentyczności wyżej wskazanych dokumentów. Ponadto, w toku niniejszego postępowania powód nie przedłożył żadnych dowodów (np. potwierdzenia wpłat), które podważyłyby wiarygodność przedstawionego przez pozwaną (...) rozliczenia pożyczki i dokonanych wpłat. Wobec braku jakichkolwiek dowodów przeciwnych, Sąd uznał rozliczenie za rzetelne. Zatem, po rozważeniu całego zebranego materiału dowodowego, w ramach swobodnej oceny dowodów, Sąd uznał, że przedmiotowe dokumenty przedstawiają rzeczywistą treść stosunku pożyczki oraz przebieg jego wykonywania przed stwierdzeniem nieważności umowy.

Podstawę prawną powództwa stanowią przepisy art. 410 kc w zw. z art. 405 kc. Zważyć należy, iż zgodnie z treścią art. 410 § 1 kc przepisy dotyczące bezpodstawnego wzbogacenia stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Wedle art. 410 § 2 kc świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

W rozpatrywanym przypadku zachodziła ostatnia kondycja spośród powyżej wymienionych tj. *condictio sine causa*. Zważyć bowiem należy, iż prawomocnym wyrokiem z dnia 28 lutego 2018r. wydanym w sprawie o sygnaturze akt I C 268/15 Sąd Rejonowy w Gdyni ustalił, że umowa pożyczki konsumenckiej nr (...) zawarta pomiędzy powodem W. J. a pozwaną Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo – Kredytową im. F. S. w G. w dniu 3 lipca 2012r. jest nieważna, albowiem w chwili jej zawarcia powód znajdował się w stanie wyłączającym świadome i swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli (art. 82 kc). Podkreślić należy, iż nieważność umowy co do zasady skutkuje zwrotem nienależnego świadczenia (art. 405 kc w związku z art. 410 § 2 kc) (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 2 sierpnia 2018r., I ACa 1193/17, L.).

W przedmiotowej sprawie zwrotowi podlegała przede wszystkim kwota zapłaconych przez powoda rat kapitałowo – odsetkowych ponad kwotę wypłaconego kapitału pożyczki. Co do wysokości kwoty podlegającej zwrotowi z tego tytułu pomiędzy stronami nie było zgody. Powód wskazywał bowiem, że z tytułu spłaty rat pożyczki łącznie uiszczył kwotę 37.486,88 zł. W związku z tym, że kapitał pożyczki wynosił 34.000 zł powód żądał zwrotu kwoty 3.486,88 zł, stanowiącej różnicę pomiędzy sumą dokonanych wpłat a kapitałem pożyczki. Z kolei, strona pozwana wywodziła, że powód uiszczył z tytułu rat pożyczki kwotę 34.648,15 zł, na dowód czego przedstawiła raporty ze swojego systemu rozliczeniowego. Powód wskazywał m.in. na dokonanie wpłat na kwoty 1.947,13 zł i 2.259,56 zł, jednak pozwana zaprzeczyła, aby takie wpłaty rzeczywiście miały miejsce. W związku z powyższym, na stronie powodowej spoczywał ciężar udowodnienia, że takie wpłaty – ponad kwotę 34.648,15 zł – zostały faktycznie dokonane. Jednak powód nie sprostował temu obowiązkowi i nie przedstawił żadnych dowodów w postaci np. dowodów wpłaty, potwierdzeń przelewów bankowych etc., które potwierdzałyby jego stanowisko. Tym samym Sąd przyjął, że z tytułu uiszczonych rat kapitałowo – odsetkowych do zwrotu pozostaje jedynie kwota 648,15 zł, która stanowi różnicę pomiędzy kwotą bezspornie wpłaconą przez powoda 34.648,15 zł a kwotą kapitału pożyczki 34.000 zł.

Powód domagał się także zwrotu kwoty 20 zł tytułem opłaty przygotowawczej oraz kwoty 2.720 zł tytułem prowizji za udzielenie pożyczki. W tym zakresie pomiędzy stronami nie było sporu, a pozwana uznała powództwo.

Dalej, powód domagał się zwrotu kwoty 251,25 zł tytułem kosztów monitów kierowanych do niego przez pożyczkodawcę. Powód wywodził, że wskazaną powyżej kwotę kosztów monitów, wezwań i opłat windykacyjnych wskazał pełnomocnik pozwanego w poprzedniej sprawie z udziałem stron (k. 127). Zważyć należy, iż w tabeli – na którą powód się powołuje – wskazano, że z dokonanych przez pożyczkobiorcę wpłat na poczet spornych kosztów windykacyjnych zaliczono kwotę 105,70 zł. Pozwany natomiast uznał z tego tytułu kwotę wyższą tj. kwotę 109,70 zł. Zwrócić należy uwagę, iż w oddzielnym postępowaniu pozwany dochodził od powoda zapłaty m.in. kwoty 141,55 zł z tytułu kosztów windykacji. Oznacza to, że taka kwota z tytułu kosztów windykacji nie została zapłacona. Stąd należy łączną kwotę kosztów windykacji (251,25 zł) pomniejszyć o kwotę, której powód nie zapłacił (141,55 zł). Różnica wynosi 109,70 zł i odpowiada kwocie wskazanej przez pozwanego. W związku z powyższym należało uznać, że faktycznie zapłacona została przez powoda jedynie kwota 109,70 zł i tylko taka kwota podlega zwrotowi wskutek ustalenia nieważności umowy.

Powód domagał się również zwrotu składki ubezpieczeniowej zapłaconej przy zawarciu umowy pożyczki w kwocie 2.484 zł. Strona pozwana kwestionowała swoją legitymację procesową w powyższym zakresie, wskazując, że odbiorcą składki jest (...) z siedzibą w S., który jest odrębną osobą prawną i w stosunku do tego podmiotu pozwany powinien kierować swoje roszczenia. Zdaniem Sądu stanowisko pozwanego nie zasługiwało na uwzględnienie. Zważyć bowiem należy, iż zgodnie z pkt 24 umowy pożyczki „zabezpieczenie spłaty pożyczki stanowiło przystąpienie do umowy ubezpieczenia grupowego ATUT. Pożyczkobiorca był zobowiązany do uiszczenia **na rzecz Kasy** opłaty stanowiącej zwrot kosztów ubezpieczenia w całym okresie obowiązywania umowy. Opłata płatna była jednorazowo w dacie wypłaty pożyczki w kwocie 2.484 zł”. W świetle zacytowanego postanowienia umowy nie budzi wątpliwości Sądu, że sporna kwota została zapłacona na rzecz pozwanego, a nie osoby trzeciej. W powyższym punkcie umowy wprost wskazano, że opłatę należy uiścić na rzecz Kasy. Umowa została bowiem tak skonstruowana, że pożyczkobiorca jedynie refinansował pozwanemu poniesione koszty ubezpieczenia. Niezależnie jednak od powyższego, nie wykazano, czy składka została faktycznie odprowadzona do ubezpieczyciela. W tym stanie rzeczy Sąd uznał, że zwrotowi podlega również kwota 2.484 zł.

Mając zatem na względzie wszystkie podniesione powyżej okoliczności, na mocy art. 410 kc w zw. z art. 405 kc Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda łącznie kwotę 5.981,85 zł, na którą składają się: uiszczony raty kapitałowo – odsetkowe w części przekraczające kapitał pożyczki (648,15 zł), opłata przygotowawcza (20 zł), prowizja za udzielenie pożyczki (2.720 zł), faktycznie zapłacone koszty windykacji (109,70 zł), a także opłata stanowiąca zwrot kosztów ubezpieczenia (2.484 zł). Od powyższej kwoty – na mocy art. 481 § 1 i 2 kc – Sąd zasądził odsetki od dnia 3 lipca 2012r. do dnia zapłaty. Podkreślić bowiem należy, iż w wypadku *condictio sine causa* roszczenie zwrotne powstaje od razu w chwili spełnienia świadczenia (por. K. Osajda, Kodeks cywilny. Komentarz, 2020).

W pozostałym zakresie, na mocy powyższych przepisów a contrario, powództwo podlegało oddaleniu.

O kosztach procesu Sąd orzekł na mocy art. 100 kpc i rozliczył je stosunkowo, uznając, że powód wygrał niniejszy spór w 66 %, zaś pozwany w 34 %. Na poniesione przez powoda koszty składała się opłata sądowa od pozwu w kwocie 454 zł, z czego należy mu się zwrot kwoty 299,64 zł. Natomiast koszty strony pozwanej stanowiły koszty zastępstwa procesowego w wysokości 1817 zł, przy czym pozwanemu należy się od przeciwnika kwota 617,78 zł. Po wzajemnym skompensowaniu należności należało zasądzić od powoda na rzecz pozwanego kwotę 318,14 zł.